

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет фінансів та цифрових технологій
Кафедра публічних фінансів

Затверджено:

Науково-методичною радою Університету

протокол від "20" 09 2022 р. № 2

Зч. Голова НМР С.А. Супруненко
О.М. Свєтлицька

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ”**

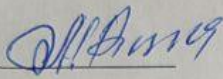
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
(денної та заочної форми навчання)
галузь знань 03 «Гуманітарні науки»
спеціальність 035 «Філологія»
за ОПП «Германські мови та літератури (переклад включно)»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
за ОПП «Облік, податковий аудит та бізнес – аналітика»

Статус дисципліни: обов'язкова

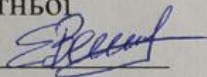
Ірпінь 2022

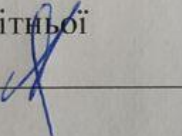
Робоча навчальна програма навчальної дисципліни «Державні фінанси» складена на основі освітньо-професійних програм «Германські мови та літератури (переклад включно)», першого (бакалаврського) рівня галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальності 035 «Філологія» та «Облік, податковий аудит та бізнес – аналітика», першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 071 «Облік і оподаткування», затверджених Вченою радою УДФСУ 26.04.2021, протокол №5.

Укладач: М.Б. Ріппа, к.е.н., доцент, доцент кафедри публічних фінансів

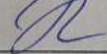
Рецензенти: _____ Л. П. Довгань, к.е.н., доцент, доцент кафедри публічних фінансів

_____ Л.В. Волкова, к. пед. н., доцент, доцент кафедри сучасних європейських мов

Гарант освітньої програми О. В. Дячук, к. філол. н., доцент, доцент кафедри сучасних європейських мов

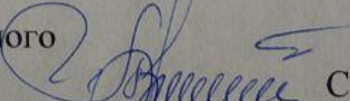
Гарант освітньої програми А. В. Лісовий, д. е. н., професор, професор кафедри аудиту та економічного аналізу

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою публічних фінансів, протокол №9 від «_3_» грудня_ 2021 р.

В.о. завідувача кафедри Т.А. Коляда, к. е. н., доцент.

Розглянуто і схвалено Вченою радою факультету фінансів та цифрових технологій протокол № 1 від «21» грудня 2021 р.

Голова вченої ради факультету фінансів та банківської справи М. В. Рябокінь, к.е.н., доцент

Завідувач сектору науково-методичного забезпечення освітнього процесу С. В. Меднікова

Реєстраційний номер №

РЕЦЕНЗІЯ

на робочу програму навчальної дисципліни
«Державні фінанси» для підготовки здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня денної та заочної форм навчання
галузь знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальність 035 «Філологія»
за ОПП «Германські мови та літератури (переклад включно)»,
галузь знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальність 071 «Облік і
оподаткування» за ОПП «Облік, податковий аудит та бізнес-аналітика»
Статус дисципліни: обов'язкова

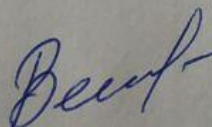
Стан і тенденції розвитку державних фінансів, центральною ланкою котрих є державний бюджет, належать до ключових чинників економічного зростання як розвинутих країн, так і країн, що розвиваються, а їх динамічний поступальний розвиток є необхідною умовою стабільності функціонування і реформування національної економіки. Потреба в ефективному управлінні бюджетними ресурсами, створенні державної стратегії соціально-економічного розвитку з урахуванням національних і регіональних інтересів, створюють умови для системних перетворень у країні та дають поштовх до досягнення конкурентоспроможності вітчизняної економіки, її розвитку та модернізації шляхом протидії зовнішнім і внутрішнім загрозам, оновлення виробничого потенціалу та інвестицій в науково-технічні розробки.

Нині, в Україні зростає потреба у професійному прийнятті рішень у сфері управління державними фінансами та оцінювання їх можливих наслідків. Вивчення дисципліни «Державні фінанси» дозволяє здобувачам вищої освіти набути необхідні знання, щодо природи державних фінансів, їх роль у фінансовій системі держави взаємозв'язок фінансових інститутів з їх економічним, соціальним і політичним оточенням в умовах демократії, з'ясувати сутність і тенденції розвитку фінансових відносин та їх особливості у сфері державних фінансів.

Оволодіння навчальною дисципліною «Державні фінанси» сприяє виробленню у студентів практичних навичок, необхідних для їх застосування у практичній діяльності для прийняття ефективних рішень. Робоча навчальна програма з дисципліни «Державні фінанси», що представлена на рецензування, характеризується спрямованістю на поетапне і послідовне висвітлення запропонованих тем, про що свідчить її логічна побудова. Структурна побудова дисципліни є актуальною і відповідає баченню про сутність, необхідність та роль державних фінансів, наведених у монографіях, навчальних посібниках та наукових публікаціях у фахових виданнях.

Перелік рекомендованих літературних джерел надає можливість студентам глибше розглянути проблемні та практичні питання. Дана розробка виконана з дотриманням усіх методичних вимог з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти та науки України. Представлена на рецензування робоча програма відповідає методичним вимогам і може бути рекомендована в освітній процес.

Рецензент,
к.пед.н., доцент, доцент кафедри
сучасних європейських мов

Л.В. Волкова

РЕЦЕНЗІЯ

на робочу програму навчальної дисципліни
«Державні фінанси» для підготовки здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня денної та заочної форм навчання,
галузь знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальність 035 «Філологія»
за ОПП «Германські мови та літератури (переклад включно) та галузь знань
07 «Управління та адміністрування» спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
за ОПП «Облік, податковий аудит та бізнес-аналітика»
Статус дисципліни: обов'язкова

У сучасних умовах зросла потреба в підготовці висококваліфікованих працівників державних установ, які здатні аналізувати процеси функціонування державних фінансів, на практиці творчо застосовувати й удосконалювати інструментарій управління фінансовими ресурсами державних установ і організацій. Це зумовило необхідність ґрунтовного й доступного викладення теоретичних і практичних надбань фінансової науки у сфері державних фінансів.

Розроблена робоча програма курсу «Державні фінанси» має на меті сформувати у здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня теоретичні знання про сутність та роль державних фінансів в умовах ринкових трансформацій; їх значення і місце у фінансовій системі держави, взаємозв'язок фінансових інститутів з їх економічним, соціальним і політичним оточенням в умовах демократії.

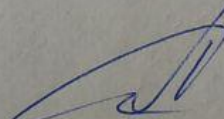
Робоча програма логічно структурована і дає можливість здобувачам освіти отримати знання про теоретико-правові засади формування і використання бюджету держави, бюджетного устрою бюджетної система, бюджетного процесу, формує визначення причинно-наслідкових зв'язків державних фінансів з економічними, політичними та соціальними процесами сучасності, розкриває особливості підходів до управління державними фінансами в умовах демократії.

Структура і логіка викладу матеріалу дозволяє сформувати у студентів цілісну систему знань з дисципліни «Державні фінанси», а також критично осмислити концептуальні підходи до сутності, необхідності та особливостей функціонування державних фінансів в умовах розвинутих ринкових відносин, окреслити основні вектори та пріоритетні напрями модернізації державних фінансів.

Особливостями курсу, як це слідє із представленої на рецензування робочої програми, є визначення причинно-наслідкових зв'язків державних фінансів з економічними, політичними та соціальними процесами сучасності, розкриття особливостей, підходів до управління державними фінансами в умовах демократії

Представлена на рецензію робоча програма відповідає методичним вимогам і може бути рекомендована до впровадження в освітній процес.

Рецензент
к.е.н., доцент,
доцент кафедри публічних фінансів

Л.П. Довгань

ЗМІСТ

1. ПЕРЕДМОВА	4
2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ „ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ” ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ	9
4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	17
5. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ	22
6. ФОРМИ ТА ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	22
7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	28

1. ПЕРЕДМОВА

Виконання завдань розбудови ринкових та демократичних інститутів, європейської інтеграції неможливе без кваліфікованих фахівців – особистостей, які об'єктивно оцінюють особливості нових економічних умов, ознайомлені з досягненнями та передовим досвідом розвинутих країн Заходу, здатні відстоювати демократичні ідеали в сфері державного управління. Саме тому подальший розвиток вітчизняної системи вищої освіти вимагає зближення із стандартами країн Заходу, і одним із важливих завдань освітнього процесу є вивчення світового досвіду. Вивчення дисципліни «Державні фінанси» дозволяє студентам здобути необхідні знання та навички у сфері державних фінансів, ознайомитись із категоріями, методологією, найавторитетнішими персоналіями вітчизняної та західної фінансової науки, глибинними основами фінансових явищ в правовому демократичному суспільстві; а також вивчення моделей державних фінансів розвинутих країн, підходів до управління фінансовою системою демократичному суспільстві з ринковою економікою.

Метою навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців фундаментальних знань з функціонування державних фінансів та їх впливу на соціально-економічний розвиток суспільства

Завдання навчальної дисципліни

- вивчення природи державних фінансів, їх роль у фінансовій системі держави взаємозв'язок фінансових інститутів з їх економічним, соціальним і політичним оточенням в умовах демократії;
- з'ясування сутності і тенденції розвитку фінансових відносин та їх особливості у сфері державних фінансів;
- ознайомлення з науковими доктринами вчених-фінансистів, котрі здійснили значний вплив на світову науку державних фінансів;
- визначення особливостей функціонування державних фінансів в умовах розвинутих ринкових відносин;
- з'ясування сутності і ролі податків; теорії і практики фінансової політики держави в умовах ринкової економіки
- вивчення теоретико- правових засад формування і використання бюджету держави; бюджетного устрою бюджетної система, бюджетного процесу
- визначення причинно-наслідкових зв'язків державних фінансів з економічними, політичними та соціальними процесами сучасності
- розкриття особливостей, підходів до управління державними фінансами в умовах демократії;
- ознайомлення з моделями державних фінансів у країнах з демократичною формою правління.

Методи та форми навчання робоча навчальна програма передбачає викладання матеріалу у вигляді: бесіди, диспутів, дискусій, методу візуалізації. Для досягнення навчальних завдань, загального розвитку особистості, її професійної підготовки доцільно використовувати різні методи навчання, а саме: словесний, наочний, практичний методи; методи організації пізнавальної діяльності (частково-пошуковий, дослідницький); методи стимулювання та мотивації навчання (пізнавальні та навчальні дискусії, імітаційні); методи контролю і самоконтролю (усний, письмовий, тестування тощо). Застосування інформаційних технологій та елементів дистанційного навчання у системі Moodle. Передбачає застосування пояснювально-ілюстративного, пошукового, проблемного, дослідницького методів.

Форми навчання денна та заочна.

Форми організації занять: лекції, практичні та семінарські заняття, індивідуально-консультаційна робота під керівництвом викладача та самостійна робота студентів.

Організація поточного та підсумкового контролю знань. Інструментами діагностики успішності навчання під час викладання дисципліни є розгляд теоретичних

питань (усне опитування), питань понятійного апарату (у вигляді тестів відкритої та закритої форми), розв'язок практичних задач, виконання індивідуально-консультаційної та самостійної роботи (перевірка та захист презентацій), написання контрольних робіт. По закінченню вивчення навчальної дисципліни проводиться залік у письмовій формі.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

спеціальність 035 «Філологія»

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, освітня програма	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Обов'язкова
Модулів -2		Рік підготовки:
Змістових модулів 2	Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»	3-й
Загальна кількість годин - 90		Семестр
		5-й
	спеціальність 035 «Філологія» за ОПІ «Германські мови та літератури (переклад включно)»	Лекції
		20 год.
		Семінарські
		16 год.
		Лабораторні
		0
		Самостійна робота
		52 год.
Індивід.-консульт. робота:		
2 год		
Форма семестрового контролю:		
Диф.залік		

2.1. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ФОРМУВАННЯ ЯКИХ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері обліку, аудиту та оподаткування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Спеціальні, фахові компетентності

СК 12. Здатність до організації ділової комунікації.

ФК2. Розуміти та вміти критично осмислити концептуальні основи економічної теорії, які стосуються фінансів, банківської справи та страхування й узагальнюють засади і закономірності функціонування та розвитку фінансових систем.

2.2. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН03. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН20. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПРН21. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

2.3. ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.

Дана дисципліна органічно розвиває і доповнює положення навчальної дисципліни фінансово-економічного циклу «Економічна теорія». Крім того, сучасне фінансове знання вбирає в себе прийоми дослідження, запозичені з таких дисциплін як «Соціологія», «Філософія». Дисципліни, які будуть базуватись на отриманих знаннях «Податкова система», «Політологія».

спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, освітня програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Обов'язкова	
Модулів -2	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Рік підготовки:	
Змістових модулів 2		3-й	3-й
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
	спеціальність 071 «Облік і оподаткування» за ОПІ «Облік, податковий аудит та бізнес – аналітика»	6-й	6-й
		Лекції	
		20 год.	4 год.
		Семінарські	
		16 год.	2 год.
		Лабораторні	
		0	0
		Самостійна робота	
		52 год.	82 год.
		Індивід.-консуьлт. робота: 2 год	
	Форма семестрового контролю: залік		

2.1. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ФОРМУВАННЯ ЯКИХ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК 01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 03. Здатність працювати в команді.

ЗК 05. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні, фахові компетентності

СК 01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці.

СК 04. Застосовувати знання права та податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання.

СК 11. Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

2.2. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПРН 04. Формувати аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень.

ПРН 07. Знати механізми функціонування бюджетної і податкової систем України та враховувати їх особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах.

ПРН 11. Визначати напрями підвищення ефективності формування фінансових ресурсів, їх розподілу та контролю використання на рівні підприємств різних організаційно-правових форм власності.

2.3. ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.

Дана дисципліна органічно розвиває і доповнює положення навчальної дисципліни фінансово-економічного циклу «Економічна теорія», «Макроекономіка», «Податкова система», «Державний фінансовий контроль». Крім того, сучасне фінансове знання вбирає в себе прийоми дослідження, запозичені з таких дисциплін як «Соціологія», «Філософія». Дисципліни, які будуть базуватись на отриманих знаннях «Аналіз в оподаткуванні», «Основи аудиту».

2.4.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Денна форма навчання

Тема	Змістовний модуль	Кількість годин				
		Лекцій	Семін. (практ.) заняття	Індивід.- консул. робота	СРС	Всього
Модуль 1 = 1,5 заліковий кредит (45 годин)						
ЗМ 1. (Т1-Т4)						
Т.1.	Сутність і призначення державних фінансів	2	2		9	13
Т.2.	Фінансова політика держави та фінансове право	2	2		4	9
Т.3.	Ринок і державні фінанси	2	2	1	6	10
Т.4.	Фінанси у системі економіки добробуту	2	2		9	13
Усього у заліковому модулі		8	8	1	28	45
Форма контролю – перша модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття 80 хвилин)						
Модуль 2 = 1,5 заліковий кредит (45 годин)						
ЗМ 2. (Т5-Т11)						
Т.5.	Податкові фінанси в демократичному середовищі.	2	2	1	6	11
Т.6.	Бюджет і бюджетна система	4	2		6	12
Т.7.	Позикові фінанси: двоєдиність проблем та можливостей.	4	2		6	12
Т.8	Демократія як модель управління державними фінансами.	2	2		6	10
Усього у заліковому модулі		12	8	1	24	45
Форма контролю – друга модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття 80 хвилин)						
Усього за два модулі		20	16	2	52	90
ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ – Диф. залік						

Заочна форма навчання

Тема	Змістовний модуль	Кількість годин				
		Лекцій	Семін. (практ.) заняття	Індивід.- консул. робота	СРС	Всього
Модуль 1 = 1,5 заліковий кредит (45 годин)						
ЗМ 1. (Т1-Т4)						
Т.1.	Сутність і призначення державних фінансів	1			10	11
Т.2.	Фінансова політика держави та фінансове право				9	9
Т.3.	Ринок і державні фінанси	1		1	12	14
Т.4.	Фінанси у системі економіки добробуту	1			10	11
Усього у заліковому модулі		3		1	41	45
Форма контролю – перша модульна контрольна робота (за рахунок 1 семінарського заняття 80 хвилин)						

Модуль 2 = 1,5 заліковий кредит (45 годин)						
ЗМ 2. (Т5-Т11)						
Т.5.	Податкові фінанси в демократичному середовищі.			1	7	8
Т.6.	Бюджет і бюджетна система		1		12	13
Т.7.	Позикові фінанси: двоєдиність проблем та можливостей.		1		13	14
Т.8	Демократія як модель управління державними фінансами.	1			9	10
Усього у заліковому модулі		1	2	1	41	45
Форма контролю – друга модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття 80 хвилин)						
Усього за два модулі		4	2	2	82	90
ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ – Диф. залік						

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ „ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ” ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 1. Сутність і призначення державних фінансів у суспільстві

План лекційного заняття

1. Фінансова наука як економічний аналіз діяльності держави.
2. Державні фінанси як складова фінансової системи, її становлення та розвиток.
3. Склад та структура державних фінансів.
4. Функції державних фінансів (за Р. Масгрейвом).
5. Економічний лібералізм та етатизм про вплив держави на соціально-економічне життя суспільства.

План семінарського заняття

1. Необхідність, зміст та призначення Державних фінансів.
2. Передумови виникнення, становлення та розвиток Державних фінансів.
3. Державні фінанси в системі розподілу і перерозподілу ВВП.
4. Форми функціонування та структура Державних фінансів.
5. Правові й організаційні основи Державних фінансів.

План самостійної роботи для здобувачів вищої освіти

1. Еволюція наукової думки у трактуванні державних фінансів.
2. Фінансові ресурси держави: склад, структура.
3. Дискусійні питання сутності державних фінансів.
4. Державні доходи: склад, структура.
5. Державні видатки: економічна сутність, матеріальний зміст.

Перелік питань для самоконтролю

1. У чому полягає економічна сутність державних фінансів?
2. Які ланки включають державні фінанси?
3. Яким чином держава може впливати на розподіл фінансових ресурсів?
4. У чому полягає сутність і механізм дії функцій державних фінансів?
5. Що являють собою державні доходи і державні видатки?
6. Як державні видатки пов'язані із функціонуванням держави?
7. Які існують форми фінансування державних витрат?

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [2,3,5,6,7.]

Допоміжні: [9,11,13,18,19.]

Інформаційні ресурси Інтернет [20,21,22.]

Міжнародні видання: [27,28,29.]

Тема 2. Фінансова політика і фінансове право

План лекційного заняття

1. Суть і складові фінансової політики, її зв'язок із економічною політикою держави.
2. Фінансова політика держави: суть, значення, складові.
3. Нормативно-правове забезпечення фінансової політики – фінансове право.
4. Фінансовий механізм реалізації фінансової політики і його елементи.

План семінарського заняття

1. Зміст і складові фінансової політики держави.
2. Принципи і завдання фінансової політики держави.
3. Напрями фінансової політики на сучасному етапі.
4. Типи і види фінансової політики.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Роль фінансової політики у забезпеченні сталого розвитку.
2. Відобразіть у таблиці динаміку показників, які відображають ефективність фінансової політики України упродовж 2017-2020рр (ВВП номінальний, доходи зведеного бюджету та їх % у ВВП, видатки зведеного бюджету та їх частка у ВВП, державний прямий та гарантований борг, доходи населення, інвестиції в основний капітал, рівень інфляції, прибуток підприємств від звичайної діяльності).
3. Правове регулювання фінансових відносин.
4. Пріоритети бюджетної політики України на сучасному етапі розвитку.
5. Завдання та функції Міністерства фінансів України.

Перелік питання для самоконтролю

1. Дайте визначення фінансової політики як особливого виду діяльності держави.
2. Назвіть мету і завдання фінансової політики та охарактеризуйте її елементи.
3. Дайте визначення фінансового механізму. Які елементи до нього входять?
4. Охарактеризуйте рівні фінансового апарату як складової системи управління фінансами.
5. Дайте визначення фінансового планування та охарактеризуйте види фінансових планів.
6. В чому полягає необхідність і значення фінансового контролю?
7. Охарактеризуйте предмет і структуру фінансового права

Рекомендована літературні джерела:

Основні: [1,2,5,6,7.];

Допоміжні: [10,11,12,13,18,19.];

Інформаційні ресурси Інтернет: [20,21,24,25.];

Міжнародні видання: [27,28,29.].

Тема 3. Ринок і державні фінанси

План лекційного заняття

1. Основні моделі цілеспрямованого державного впливу на економіку країни.
2. Основні ознаки та характерні особливості ринкових та суспільних благ.
3. Держава як виробник суспільних благ.
4. Суть теорії «фіскального обміну» за принципом «блага податки».
5. Екстерналії; методи знешкодження негативних зовнішніх ефектів (податок та субсидія Пігу та теорема Коуза).

План семінарського заняття

1. Ринок і держава як виробники благ.
2. Принципи виключення та суперництва як основні властивості ринкових благ.
3. Особливості суспільних благ: неподільний характер, проблема «безбілетного пасажера».
4. Змішані і загальнодоступні блага.
5. Теорія «фіскального обміну» (за Дж. Б'юкененом).

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Неспроможність ринку і поняття суспільних благ.
2. Суспільні блага як об'єкт державного господарювання (державних фінансів).
3. Теорія фіскального обміну як ринковий аналог державних фінансів.
4. Вплив зовнішніх ефектів на виробництво, соціальну сферу, поведінку господарюючих суб'єктів.
5. Охарактеризуйте якість надання таких суспільних благ як підтримка правопорядку, національна оборона, управління державою, управління економічними процесами, охорона здоров'я в Україні.

План для індивідуально-консультативної роботи

1. Обґрунтування причин державного втручання в економіку в умовах ринку.
2. Соціальна нерівність як передумова для державного втручання.
3. Інформаційна асиметрія. Втручання уряду у розв'язання інформаційної асиметрії/
4. Проблема «безбілетного пасажера», її роль в теоретизації державних фінансів.
5. Альтернативні методи знешкодження негативних зовнішніх ефектів

Перелік питання для самоконтролю

1. Що таке суспільні блага, які їх відмінності від товарів та послуг, що продаються на ринку?
2. Наведіть приклади ринкових та суспільних благ.
3. Які основні властивості суспільних благ?
4. Що таке змішані блага?
5. Яке, на Вашу думку, найважливіше благо суспільного характеру надає держава громадянину?
6. Прорангуйте суспільні блага у порядку спадання їх цінності для Вас.
7. У чому різниця між термінами «державні фінанси» і «державне господарювання»?

Рекомендована літературні джерела:

Основні: [2,3,5, 7].

Допоміжні: [9,11,12,13,18.].

Інформаційні ресурси Інтернет: [21,22.].

Міжнародні видання: [26,27,30.]

Тема 4. Фінанси в системі економіки добробуту.

План лекційного заняття

1. Сутність та основні ознаки держави загального добробуту.
2. Порівняльна характеристика соціальної держави та держави загального добробуту.
3. Теорія економіки добробуту, її аналітичний інструментарій.
4. Оптимум Парето як етичний ідеал суспільного добробуту.
5. Моделі суспільного добробуту (радикальна та комуністична).
6. Фінансова оцінка суспільного добробуту.

План семінарського заняття

1. Економічний зміст та характерні і ознаки держави загального добробуту.
2. Проблеми держави загального добробуту в сучасних умовах.
3. Оцінка основних моделей суспільного добробуту.
4. Економічне зростання як шлях до досягнення ідеалів добробуту
5. Фінансові критерії добробуту.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Держава загального добробуту як продукт соціально-економічної філософії добробуту.
2. Державні фінанси як регулятор суспільного добробуту
3. Динаміка фінансових показників оцінки суспільного добробуту в Україні упродовж 2017-2020рр.
4. Фіскальна криза держави загального благоденства у кінці ХХ початку ХХІ ст.: причини, наслідки, шляхи вирішення.
5. Основні фінансові показники суспільного добробуту на сучасному етапі розвитку України (макроекономічні показники, доходи населення, відносні параметри, видатки на споживання, наявне майно та житло, розшарування суспільства тощо)
6. Проблеми і суперечності соціальної держави загального добробуту.
7. Суспільний добробут і державні фінанси: оптимум Парето.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Якими є основні ознаки, що характеризують державу загального добробуту?
2. Які вчені – економісти зробили внесок в розвиток теорії і практики загального добробуту.
3. Які проблеми та суперечності можуть бути породжені діяльністю держави загального добробуту?
4. В чому полягає суть «ваучерного плану», запропонованого М. Фрідменом і частково реалізованого в кінці 80-х років ХХ століття у Великій Британії?
5. Ви розумієте ефективність та оптимальність соціальної політики за Парето?
6. Як Ви розумієте вислів американського економіста А. Окуна, автора «політичної економіки процвітання» з приводу того, що суспільство повинно діяти за принципом «багатога і пряника» (в англійській редакції – «морквини й палиці»)?
7. Що таке соціальні стандарти і соціальні гарантії?
8. Які фінансові показники, що характеризують рівень суспільного добробуту в державі.

Рекомендовані джерела літератури:

Основні: [1,2,3,5,7].

Допоміжні: [29,11,15,16,17,19.]

Інформаційні ресурси Інтернет: [22,24,25.]

Міжнародні видання: [26,27,30.]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ №2

Тема 5. Податкові фінанси в демократичному середовищі

План лекційного заняття

1. Податки-вихідна фінансова категорія державних фінансів.
2. Еволюція податків.
3. Дискусійні питання щодо функцій податків.
4. Елементи податку, їх характеристика. Класифікація податків.
5. Основні причини, форми та методи ухиляння від оподаткування.
6. Податкова система: поняття, основи побудови.

План семінарського заняття

1. Економічна сутність податків та їх характерні ознаки.
2. Еволюція основних принципів оподаткування.
3. Основні течії фіскальної думки.
4. Пряме оподаткування : його переваги і недоліки.
5. Акциз як основна сучасна форма непрямого оподаткування.
6. Податковий тягар, його показники.

План самостійної роботи для здобувачів вищої освіти

1. Нормативні принципи оподаткування.
2. Меркантилісти, камералісти та фізіократи про суть податків.
3. Соціально-фіскальний фактор оподаткування у Адольфа Вагнера.
4. Сутність основних постулатів теорії Артура Лаффера.
5. Податок Кларка та його орієнтація на зрілу демократію.
6. Теорії і реалії перекладання податків.
7. Офшорний бізнес як форма мінімізації оподаткування.

План для індивідуально-консультативної роботи

1. Функції податків, ідеали й нормативні критерії оптимальних податкових систем.
2. Надмірний тягар податків: поняття й соціально-економічні наслідки.
3. Ухилення від сплати податків: мотиви, умови, способи, запобіжні заходи
4. Наукові концепції побудови податкової системи.
5. Справедливість в оподаткуванні. Технології соціальної справедливості.
6. Проблеми співвідношення прямого і непрямого оподаткування (структура податків)
7. Проекти радикальних податкових реформ. Ідея єдиного податку.

Перелік питання для самоконтролю

1. Дайте визначення податку як економічної категорії.
2. Як розвивалася теорія податків?
3. Які існують відмінності між податками, платежами і відрахуваннями? Наведіть приклади.
4. У чому полягає відмінність між платником і носієм податку?
5. Які існують способи утримання податків?
6. Як відрізняються школи економічної думки в поглядах на податки?
7. Що таке податкова політика і які критерії її успішної реалізації?
8. У чому відмінність системи оподаткування і податкової системи?

9. Які принципи лежать в основі побудови податкової системи України?

Рекомендовані літературні джерела:

Основна: [2,3,5,6,7.];

Допоміжна: [8,9,13,14,18.];

Інформаційні ресурси Інтернет: [21,22,23.];

Міжнародні видання: [26,27,28.].

Тема 6. Бюджет і бюджетна система

План лекційного заняття №1

1. Соціально-економічна сутність і призначення бюджету.
2. Функції бюджету.
3. Бюджет як основний фінансовий план держави його правовий статус.
4. Доходи бюджету їх суть джерела і методи формування.
5. Соціально-економічна суть видатків бюджет, їх класифікація.

План лекційного заняття №2

1. Основи бюджетного устрою та поняття «бюджетна система України» принципи побудови.
2. Засади розмежування доходів і видатків між окремими ланками бюджетної системи.
3. Бюджетні права і бюджетна ініціатива.
4. Характеристика бюджетного процесу в Україні та його стадії.
5. Бюджетне планування, його зміст, завдання, принципи та етапи.
6. Організація роботи з виконання бюджетів.

План семінарського заняття

1. Призначення і роль бюджету у суспільстві, функції.
2. Принципи і форми бюджетного фінансування.
3. Бюджетний устрій і бюджетна система. Міжбюджетні відносини.
4. Бюджетний процес - як інструмент управління державними фінансами. Його складові.
5. Бюджетні права і бюджетна ініціатива. Учасники бюджетного процесу їх права і повноваження.
6. Бюджетне планування - основа бюджетного процесу, складові. Організація виконання бюджетів.

План самостійної роботи для здобувачів вищої освіти

1. Нормативно-правове забезпечення організації бюджетних відносин.
2. Бюджетна стратегія і тактика України в сучасних умовах.
3. Роль бюджету у регулюванні соціально-економічних процесів.
4. Середньострокове бюджетне планування Міжнародний досвід, вітчизняна практика.
5. Використовуючи Закон України «Про державний бюджет» на поточний рік проаналізуйте склад і структуру доходів та видатків державного бюджету.
6. Проаналізуйте на скільки бюджет України є соціальним?
7. Оцініть динаміку структури Зведеного бюджету України :Загальний фонд, Спеціальний фонд
8. Визначте склад видатків розвитку що фінансуються з Державного бюджету у поточному році.

Питання для самоконтролю

1. Обґрунтуйте об'єктивні передумови виникнення бюджету?
2. Перелічіть основні функції бюджету та обґрунтуйте його призначення.
3. Що ви розумієте під бюджетною політикою?
4. Що розуміють під бюджетною стратегією та бюджетною тактикою?

5. У чому полягає сутність бюджетного механізму?
6. Що ви розумієте під бюджетним устроєм країни?
7. Які ланки входять до бюджетної системи і який між ними взаємозв'язок?
8. Назвіть методи формування доходів бюджету та охарактеризуйте їх.
9. Які відмінності між видатками бюджету і витратами?
10. Що ви розумієте під бюджетним фінансуванням?
11. У чому полягає зміст бюджетного процесу?

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [1,2,4,5,7.];

Допоміжні: [10,11,13,16,18.];

Інформаційні ресурси Інтернет: [20,22,23,25.];

Міжнародні видання: [26,27,28.].

Тема 7. Позикові фінанси: двоєдиність проблем і можливостей.

План лекційного заняття №1

1. Бюджетний дефіцит як першопричина виникнення позикових фінансів.
2. Економічна суть бюджетного дефіциту і причини його виникнення.
3. Види бюджетного дефіциту та джерела його фінансування.
4. Управління бюджетним дефіцитом та шляхи його скорочення.
5. Бюджетний дефіцит в Україні: тенденції і джерела фінансування.

План лекційного заняття №2

1. Державний кредит як суспільна позикова система.
2. Внутрішні державні та зовнішні запозичення.
3. Зовнішні державні запозичення, їх ефективність.
4. Державний борг: сутність, причини виникнення, джерела погашення.
5. Концепції державної заборгованості.
6. Управління державним боргом. Державне банкрутство.

План семінарського заняття

1. Еволюція проблеми бюджетного дефіциту у наукових теоріях (Д. Рікардо, Дж. Кейнс, Дж. Б'юкенен).
2. Поняття «фінансування бюджетного дефіциту» та його джерела.
3. Методи обмеження та шляхи скорочення бюджетного дефіциту.
4. Внутрішні державні запозичення: сутність, класифікація
5. Зовнішні державні запозичення та їх ефективність
6. Поняття демократизації державного боргу.
7. Система заходів по управлінню державним боргом. Державне банкрутство.
8. Боргова стратегія України в контексті боргової безпеки

План самостійної роботи для здобувачів вищої освіти

1. Бюджетний дефіцит як першорядна причина виникнення позикових фінансів;
2. Державний кредит як суспільна позика;
3. Концепції державної заборгованості;
4. Державні запозичення в умовах ринкової економіки як галузь фінансової системи;
5. Управління державним боргом України.
6. Боргова стратегія України в контексті боргової безпеки;
7. Вплив державного кредитування на рівень боргової безпеки України
8. Ринок державних цінних паперів та основні чинники його розвитку в Україні
9. Чи є державний борг тягарем для України?

10. Порівняйте витрати на обслуговування і на погашення державного боргу України із обсягом ВВП, з видатками бюджету, з доходами бюджету, з податковими доходами бюджету.
11. Поясніть які державні запозичення є дешевшими для України: внутрішні чи зовнішні? Порівняння відсоткових ставок.

Питання для самоконтролю

1. Яка різниця між зовнішнім та внутрішнім фінансуванням бюджетного дефіциту?
2. Що ви розумієте під монетизацією бюджетного дефіциту?
3. Що ви розумієте під інфляційним податком і які його особливості?
4. Яка роль державного кредиту за умов розвинутої ринкової економіки і демократичних форм державності?
5. Поясніть що спільного і відмінного між державним кредитом і податками як фінансовими категоріями?
6. Назвіть за якими ознаками класифікується державний борг? Що таке поточний і капітальний борг? Що лежить в основі класифікації державного боргу на внутрішній і зовнішній?
7. Поясніть що передбачає процедура обслуговування і погашення державного боргу?
8. Проаналізуйте причини виникнення та сучасний стан зовнішнього державного боргу України

Рекомендовані літературні джерела:

Основна: [2,34,5,7.];
Допоміжна: [9,10,12,13,14,18.];
Інформаційні ресурси Інтернет: [21,22,25];
Міжнародні видання: [26,27,28.].

Тема 8. Демократія як модель управління державними фінансами

План лекційного заняття

1. Еволюція становлення і розвитку демократії. Взаємодія бюджетно-фінансових і політичних інститутів.
2. Демократична і диктаторська моделі управління державними фінансами.
3. Теорія суспільного вибору: генезис і концептуальні контури.

План семінарського заняття

1. Історичні аспекти взаємодії бюджетно-фінансових і політичних інститутів.
2. Порівняльна характеристика демократичної та авторитарної моделей управління державними фінансами.
3. Державні фінанси в ролі бюрократичної ренти.
4. Політичні технології прийняття фінансових рішень.

План самостійної роботи для здобувачів вищої освіти

1. Державні фінанси в демократичному середовищі: особливості функціонування.
2. Роль бюрократії в демократичному суспільстві.
3. Теорія суспільного вибору як складова вчення про державні фінанси.
4. Процес суспільного вибору та його основні учасники.
5. Охарактеризуйте демократичні процеси, що відбуваються у фінансовій системі України. Відповідь аргументуйте
6. Доведіть, що державні фінанси - це сфера і наука вибору.

Питання для самоконтролю

1. В чому полягає різниця між ринковим вибором і вибором у процесі прийняття рішень стосовно державних фінансів?
2. Дайте порівняльну характеристику демократичної та авторитарної моделей управління фінансами.
3. Які переваги та вади притаманні кожній з моделей управління державними?
4. Які мотиви, названі Г. Таллоком «боротьбою за ренту», лежать в основі поведінки бюрократії?
5. Якими додатковими перевагами та особистими привілеями, зумовленими належністю до бюрократичного стану, володіють чиновники?
6. Чим принципово відрізняється мотивація поведінки бюрократа, котрий розпоряджається бюджетними коштами, від поведінки бізнесмена, імпресарію, менеджера, господарник.

Рекомендовані літературні джерела:

Основна: [2,3,4,7];

Допоміжна: [9,13,16,18,19.];

Інформаційні ресурси Інтернет: [21,22,25.];

Міжнародні видання: [26,27,28,29.].

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, представлено в табл. 4.1-2.

Максимальна кількість балів отримана здобувачем вищої освіти на семінарському занятті становить 3 бали.

Виконання самостійної роботи, як правило, оцінюється під час проведення семінарського / лабораторного / практичного заняття у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, повинен включати обов'язкове комп'ютерне тестування на платформі дистанційного навчання MOODLE (максимально до 5 балів).

Таблиця 4.1

Розподіл балів з навчальної дисципліни «ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ»

Денна форма навчання

Модулі	Модуль 1 - (18 балів)				Контрольний захід №1	Залік=50 балів Загальна оцінка з дисципліни = 50 балів + 50 балів (залік)	
Загальна кількість балів за модулем №1	12						6
Теми	Т.1	Т.2	Т.3	Т.4			
Відповідь на семінарському занятті	3	3	3	3			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи						
Модулі	Модуль 2 - (18 балів)				Контрольний захід №1		
Загальна кількість балів за модулем №2	12						6
Теми	Т.5	Т.6	Т.7	Т.8			
Відповідь на семінарських заняттях	3	3	3	3			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи						

Індивідуальна робота	9			
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання MOODLE	5			

Таблиця 4.2

Заочна форма навчання

Модулі	Модуль 1 - (18 балів)				Контрольний захід №1	Залік=50 балів Загальна оцінка з дисципліни = 50 балів + 50 балів (залік)	
Загальна кількість балів за модулем №1	12						6
Теми	T.1	T.2	T.3	T.4			
Відповідь на семінарському занятті			12				
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи						
Модулі	Модуль 2 - (18балів)				Контрольний захід №1		
Загальна кількість балів за модулем №2	12						6
Теми	T.5	T.6	T.7	T.8			
Відповідь на семінарських заняттях	12						
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи						
Індивідуальна робота	9						
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання MOODLE	5						

Критерії оцінювання семінарських занять та самостійної роботи.

Семінарські заняття передбачають обговорення питань теми, розгляд нормативно-правової бази, проведення дискусій з основних проблем і питань, які розглядаються на семінарському занятті. Робота на семінарському (практичному) занятті передбачає усне та письмове опитування. Максимальна кількість балів, отримана здобувачем вищої освіти на семінарському занятті становить 2 бали – для очної форми навчання, 5 балів – для заочної форми навчання.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти полягає в опрацюванні проблемних теоретичних та практичних питань. Виконання самостійної роботи оцінюється під час проведення семінарського заняття у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.

Таблиця 4.3

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях та самостійної роботи

(денна форма навчання)

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом з теми, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

2	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом з теми, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
1,0	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не володіє навчальним матеріалом з теми на достатньому рівні, однак фрагментарно (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
0,5	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань або володіє навчальним матеріалом лише на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.

Таблиця 4.4

**Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти
на семінарських заняттях та самостійної роботи
(заочна форма навчання)**

Кількість балів	Критерії оцінювання
12	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом з теми, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
7-10	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом з теми, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
1-6	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не володіє навчальним матеріалом з теми на достатньому рівні, однак фрагментарно (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
0	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань або володіє навчальним матеріалом лише на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.

Критерії оцінювання контрольних робіт.

Формою проміжного поточного контролю є контрольні роботи, які проводяться у письмовій формі та кожна з яких оцінюється від 0 до 6 балів.

Таблиця 4.4

Розподіл балів за різні види завдань в межах контрольної роботи

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
Теоретичні питання	2 (2×1,0)
Тестовий блок (відкритої форми)	1,5 (5×0,3)
Тестовий блок (закритої форми)	2,5 (10×0,25)
Всього	6

Таблиця 4.5

Критерії оцінювання відповіді на теоретичне питання

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі теоретичні питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтував свої думки та зробив узагальнені підсумки.	2
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	1,5
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання.	1
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на всі теоретичні питання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	0

Таблиця 4.6

Критерії оцінювання тестового блоку (закритої форми) на контрольній роботі

Критерії оцінювання	Кількість балів
Надані правильні відповіді на всі тестові завдання	2,5
Надані вірні відповіді на 9 або 8 тестових завдання	2,25-2,0
Надані вірні відповіді на 7 або 6 тестових завдання	1,75-1,5
Надані вірні відповіді на 5 або 4 тестових завдання	1,25- 1,0
Надано вірні відповіді на 3 або 2 тестових завдання	0,75 – 0,5
Усі відповіді на тестові завдання невірні	0

Таблиця 4.7

Критерії оцінювання тестового блоку (відкритої форми)

Критерії оцінювання	Кількість балів
Надані правильні відповіді на всі тестові завдання	1,5
Надані вірні відповіді на 4 або 3 тестових завдання	1,2-0,9
Надані вірні відповіді на 2 або 1 тестових завдання	0,6-0,3
Усі відповіді на тестові завдання невірні	0

Критерії оцінювання індивідуальної роботи.

Індивідуальна робота проводиться у формі підготовки презентацій результатів наукових досліджень з обраної тематики.

Таблиця 4.8

Критерії оцінювання індивідуальної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
9	У повному обсязі розкрито тематику. При цьому використано актуальну наукову термінологію, статистичні дані, належним чином обґрунтовано думки та зроблено узагальнені підсумки.

8-7	В основному розкрито зміст питань. Разом з тим у редакції деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
6-5	Зміст теми розкрито. Проте, є незначні помилки у наведеній аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
4-3	Фрагментарне висвітлення теми (без аргументації та обґрунтування висновків), застарілі статистичні дані, присутні неточності та помилки.
2-1,5	Наукова робота виконана частково, є помилки у наведених аналітичних розрахунках, представлена застаріла статистична інформація
1	Тема наукової роботи не розкрита, допущено істотні помилки, оперування неактуальною інформацією.
0	Роботу не виконано.

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 50 балів) та диф. заліку (від 0 до 50 балів). Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль у формі диф. заліку.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку:

Таблиця 4.9

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами й критеріями оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					Екзамен/ Диференційований залік	Залік
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.	високий (творчий)	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
70-79	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.			
60-69	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати	середній (репродуктивний)	задовільно	

			навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.			
50-59	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.			
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.			

Результати складання екзаменів і диференційованих заліків оцінюються за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), а заліків – за двобальною шкалою («зараховано», «не зараховано») і вносяться у відомість обліку успішності здобувача вищої освіти, залікову книжку, індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти (крім «незадовільно» і «не зараховано»).

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Критерії оцінювання відповідно до виду робіт, необхідно конкретизувати.

5. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

- залік;
- тести;
- комп'ютерне тестування на платформі MOODLE;
- наскрізні проекти;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- розрахункові роботи.

6. ФОРМИ ТА ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Перелік питань до першої поточної контрольної роботи

1. Предмет дисципліни «Державні фінанси». Суб'єкти та об'єкти фінансових відносин.
2. Історична, економічна та вартісна сутність фінансів.
3. Державні фінанси, як економічна категорія: визначення, ознаки, зв'язок з грошима.
4. Фінанси як історична категорія, передумови їх виникнення. Розвиток фінансів.
5. Сутнісні ознаки фінансів їх взаємозв'язок з іншими економічними категоріями.
6. Функції державних фінансів: їх сутнісна характеристика і взаємозв'язок.

7. Суспільне призначення державних фінансів їх об'єктивна необхідність.
8. Теорії державних фінансів англійської класичної політекономії.
9. Державні фінанси в економічній теорії Дж. М. Кейнса.
10. Неокласичні теорії державних фінансів.
11. Вплив теоретичних фінансових концепцій неокейнсіанського і неокласичного напрямку на фінансову політику держави.
12. Фінансові методи впливу на соціально-економічний розвиток.
13. Правове регулювання фінансових відносин. Взаємозв'язок фінансового права і фінансової політики.
14. Сутність фінансової політики, її складові. Типи фінансової політики.
15. Форми фінансового забезпечення розширеного відтворення.
16. Фінансове забезпечення та фінансове регулювання.
17. Фінансова стратегія і фінансова тактика: сутність, завдання.
18. Фінансовий механізм, його складові елементи.
19. Фінансові стимули, види, роль.
20. Фінансові плани їх види і характеристика.
21. Фінансовий контроль: зміст, види.
22. Неспроможність ринку і поняття суспільних благ.
23. Теорія фіскального обміну як ринковий аналог державних фінансів.
24. Вплив зовнішніх ефектів на виробництво, соціальну сферу, поведінку господарюючих суб'єктів.
25. Держава загального добробуту, її зміст та основні ознаки.
26. Вклад К. Вікселя, Е. Ліндаля, В. Парето, А. Пігу в розвиток теорії економіки добробуту.
27. Теорія економіки добробуту і соціальна держава - можливості поєднання.
28. Основні ознаки держави загального добробуту.
29. Оптимум Парето як етичний ідеал суспільного добробуту.
30. Радикальна та комуністична моделі суспільного добробуту.
31. Фінансова оцінка суспільного добробуту.
32. Вартість життя як показник суспільного добробуту.
33. Основні тенденції забезпечення необхідного рівня життя та досягнення суспільного добробуту в Україні.

Перелік питань до другої поточної контрольної роботи

1. Податкова система та основи її побудови. Елементи системи оподаткування, їх характеристика.
2. Об'єктивна необхідність, сутність та функції податків.
3. Прямі податки, їх переваги та недоліки.
4. Непрямі податки недоліки та переваги.
5. Бюджет як фінансова категорія, його специфічні ознаки та функції.
6. Бюджетна система: зміст, принципи побудови. Ієрархічна будова бюджетної системи України.
7. Бюджет як основний фінансовий план держави. Показники стану бюджету, фактори що їх визначають.
8. Доходи бюджету: суть, класифікація Джерела формування доходів державного бюджету України Загальний і Спеціальний фонд, їх призначення.
9. Видатки державного бюджету їх класифікація. Поточні видатки і видатки розвитку.
10. Форми бюджетного фінансування.
11. Бюджетний дефіцит і бюджетний профіцит. Причини виникнення і соціально-економічні наслідки зростання бюджетного дефіциту, джерела фінансування..
12. Бюджетний секвестр, його суть і мета.
13. Бюджетний процес і характеристика його стадій. Бюджетні права учасників бюджетного процесу. Бюджетне планування: зміст, завдання, характеристика стадій.
14. Державний кредит як фінансова категорія: сутність, призначення, роль.

15. Внутрішні державні запозичення та їх форми.
16. Сутність і функції державного кредиту.
17. Державні та місцеві позики. Класифікація державних позик. Цінні папери, класифікація.
18. Джерела погашення державних позик
19. Зовнішні державні запозичення Міжнародний державний кредит
20. Сутність і види державного боргу, причини його виникнення і наслідки зростання.
21. Зовнішній і внутрішній державний борг: причини виникнення, наслідки існування та заходи щодо скорочення
22. Управління державним боргом та його обслуговування. Поняття, методи.
23. Сутність місцевих фінансів, їх необхідність призначення та функції.

Перелік питань до підсумкового контролю

1. Обґрунтуйте необхідність перерозподілу вартості ВВП та фінансові інструменти його забезпечення.
2. Обґрунтуйте зв'язок між фінансовою політикою і фінансовим механізмом.
3. Поясніть у чому полягають відмінності між фінансовими відносинами мікро- та макrorівня.
4. Поясніть відмінності між поняттями «податкова система» і «система оподаткування».
5. Обґрунтуйте, в чому полягає необхідність і призначення бюджету.
6. Поясніть відмінності між поняттями «обслуговування державного боргу» та «управління державним боргом».
7. Доведіть, що фінанси і гроші – це різні економічні категорії.
8. Обґрунтуйте, яким чином фінанси феодального міста впливали на розвиток державних фінансів.
9. Поясніть відмінності між поняттями «бюджетна система» і «бюджетний устрій».
10. Обґрунтуйте свою точку зору з приводу сучасної фінансової політики уряду України
11. Поясніть відмінності між фінансовою політикою і політикою мінімальних обмежень.
12. Поясніть, у якому випадку застосовується механізм секвестру видатків бюджету
13. Поясніть відмінності між такими фінансовими методами впливу на соціально-економічний розвиток держави, як фінансове забезпечення і фінансове регулювання.
14. Обґрунтуйте взаємозв'язок між економічною та фінансовою політикою держави.
15. Поясніть відмінності між загальним і спеціальним фондом бюджету.
16. Поясніть відмінності між поточними і капітальним державним боргом.
17. Обґрунтуйте, яким чином фінансова політика держави може впливати на фінансову діяльність суб'єктів господарювання.
18. Обґрунтуйте, чому державні позики як засіб покриття дефіциту бюджету безпечніші, ніж грошова емісія.
19. Обґрунтуйте взаємозв'язок між податковою системою і податковою політикою
20. Поясніть відмінності між такими принципами побудови бюджетної системи, як принцип єдності і принцип самостійності.
21. Обґрунтуйте роль фінансів у суспільному розвитку.
22. Поясніть відмінності між державним бюджетом як основним фінансовим планом держави і балансом фінансових ресурсів та витрат держави.
23. Обґрунтуйте необхідність та критерії розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи.
24. Поясніть, у чому полягають бюджетні права вищих органів законодавчої та виконавчої влади в Україні
25. Обґрунтуйте, яким чином зростання державного боргу може негативно вплинути на фінансовий стан держави.
26. Поясніть відмінності між загальнодержавними податками і місцевими податками і зборами.
27. Обґрунтуйте точку зору, що податкові пільги являються фінансовими регуляторами.

28. Поясніть відмінності між такими видами міжбюджетних трансфертів, як дотація вирівнювання і бюджетна субвенція.
29. Поясніть відмінності між пропорційними, прогресивними та регресивними податковими ставками.
30. Обґрунтуйте, яким чином через фінанси держава може впливати на внутрішню структуру ціни продажу товарів (робіт, послуг).
31. Поясніть відмінності між поточними видатками і видатками розвитку. Поясніть відмінності між активним і пасивним бюджетним дефіцитом.
32. Обґрунтуйте, чому Міністерство фінансів України займає центральне місце в управлінні фінансами.
33. Поясніть відмінності між такими методами управління державним боргом, як конверсія, консолідація та уніфікація.
34. Обґрунтуйте, чому бюджетне планування є основою бюджетного процесу.
35. Поясніть відмінності між державним і банківським кредитом.
36. Поясніть, яким чином забезпечується об'єктивність і неупередженість у процесі проведення аудиторських перевірок
37. Обґрунтуйте, чи завжди потрібен збалансований бюджет.
38. Обґрунтуйте необхідність та призначення фінансових пільг та фінансових санкцій.
39. Поясніть відмінності між зведеним(консолідованим) і державним бюджетом.
40. Поясніть відмінності між державними та місцевими позиками.
41. Поясніть у чому полягає зв'язок фінансів з державою та товарно-грошовими відносинами.
42. Політичні технології прийняття фінансових рішень.
43. «Правило більшості» - позитив і негатив.
44. Особливості демократичної моделі управління державними фінансами,
45. Основні вади демократичної моделі управління державними фінансами.
46. Лобістські групи тиску в демократичному суспільстві, їх види в Україні.
47. Логроулінг у представницькій демократії.
48. «Соціальний договір», його зміст та необхідність в умовах демократизації суспільства.
49. Диктаторська (авторитарна) модель управління державними фінансами.
50. Пряма і представницька демократія,
51. Основні типи державної влади, їх характеристика.
52. Демократія, громадянське суспільство і правова держава – особливості функціонування.
53. Спільні риси (ознаки) сучасної політичної демократії і державних фінансів.

Перелік питань для підсумкової залікової роботи

1. Розвиток науки про державні фінанси.
2. Наука державних фінансів як комплексне вчення, синтезоване з економічних, політичних і соціальних елементів.
3. Державні фінанси як філософія, наука і мистецтво.
4. Творчі джерела фінансової думки: інтелект науковий і інтелект державницький.
5. Персоналії як інтелектуальні носії фінансової думки.
6. Функції державних фінансів, їх характеристика.
7. Позитивний підхід до вивчення фінансових явищ.
8. Нормативний підхід до вивчення фінансових явищ,
9. Економічний лібералізм про вплив держави на соціально-економічне життя суспільства.
10. Етатизм та його різновидності.
11. Ринок і держава як виробники благ.
12. Основні моделі (кейнсіанська і ліберальна) державного впливу на економіку країни.
13. Приватні (ринкові) та суспільні (державні) блага» спільні і відмінні риси.
14. Необхідність державного регулювання приватних та суспільних благ.
15. Основні теорії фіскального обміну.

16. Принцип «Суспільні блага – податки» - особливості реалізації.
17. Проблема «безбілетного пасажира», її вирішення.
18. Позитивні і негативні зовнішні ефекти (екстерналії).
19. Інтерналізація, її сутність та необхідність.
20. Податок і субсидія Пігу як методи нейтралізації негативних екстерналій.
21. Теорема Коуза як пропозиція щодо бездержавної форми щтерналізації негативних ефектів.
22. Бюрократія, її сутність та причини виникнення.
23. Роль бюрократії в управлінні державними фінансами.
24. Бюрократичні та ринкові принципи господарювання: особливі відмінності.
25. Основні типи бюрократів, їх характеристика,
26. Бюрократичний апарат, особливості його функціонування та можливості підвищення ефективності роботи.
27. Основи теорії суспільного вибору.
28. Основні принципи теорії суспільного вибору.
29. Позитивний та нормативний підхід у теорії суспільного вибору.
30. Політичні технології прийняття фінансових рішень.
31. «Правило більшості» - позитив і негатив.
32. Особливості демократичної моделі управління державними фінансами,
33. Основні вади демократичної моделі управління державними фінансами.
34. Лобістські групи тиску в демократичному суспільстві, їх види в Україні.
35. Логроулінг у представницькій демократії.
36. «Соціальний договір», його зміст та необхідність в умовах демократизації суспільства.
37. Диктаторська (авторитарна) модель управління державними фінансами.
38. Пряма і представницька демократія,
39. Основні типи державної влади, їх характеристика.
40. Демократія, громадянське суспільство і правова держава – особливості функціонування.
41. Спільні риси (ознаки) сучасної політичної демократії і державних фінансів.
42. Держава загального добробуту, її зміст та основні ознаки.
43. Вклад І.С. Вікселя, Е.Ліндаля, В.Парето, А.Пігу в розвиток теорії економіки добробуту.
44. Теорія економіки добробуту і соціальна держава - можливості поєднання.
45. Основні ознаки держави загального добробуту.
46. Оптимум Парето як етичний ідеал суспільного добробуту.
47. Радикальна та комуністична моделі суспільного добробуту.
48. Фінансова оцінка суспільного добробуту.
49. Вартість життя як показник суспільного добробуту.
50. Основні тенденції забезпечення необхідного рівня життя та досягнення суспільного добробуту в Україні.
51. Еволюція основних принципів оподаткування.
52. Меркантилісти, камералісти та фізіократи про суть податків.
53. Теорія та реалії перекладання податків.
54. Представники песимістичної та оптимістичної шкіл про перекладання податків.
55. Ухилення від сплати податків як економічна, фіскальна та етично-правова проблема.
56. Основні причини ухилення від оподаткування.
57. Форми та методи ухилення від оподаткування.
58. Офшорний бізнес як форма мінімізації оподаткування.
59. Основні напрями формування компаній офшорного бізнесу.
60. Податок Кларка та його орієнтація на зрілу демократію.
61. Можливість добровільного самооподаткування в ідеальних умовах повної демократії.
62. Бюджетні дефіцити як першопричина виникнення позикових фінансів.
63. Підходи (концепції) щодо вирішення проблеми бюджетного дефіциту.
64. Напрямки подолання бюджетного дефіциту.
65. Державний кредит як суспільна позикова система.
66. Позитивні і негативні наслідки позикового фінансування.
67. Концепції державної заборгованості.
68. Поняття демократизації державного боргу.

69. Управління державним боргом.
70. Державне банкрутство.
71. Боргова стратегія України в контексті боргової безпеки,
72. Моделі державних фінансів та їх вплив на організацію фінансових відносин.
73. Форми державного правління, відомі у світовій практиці.
74. Фінансова система США.
75. Фінансова система Великобританії,
76. Фінансова система Франції.
77. Фінансова система Німеччини.
78. Надмірний податковий тягар податків: поняття і соціально-економічні наслідки.
79. Проблеми і суперечності соціальної держави загального добробуту.
80. Суспільний добробут і державні фінанси.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Основна література

1. Бюджетна система: підручник/ за ред. д. е. н., професора В. Г. Дем'янишина, д. е. н., професора О. П. Кириленко та д. е. н., професора З. М. Лободіної. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 624 с.
2. Бастейбл Ч.Ф. Общественные финансы/ Под ред. канд. экон. наук С.П. Захарченкова [пер. с англ.]. Харьков. Виват. 2016. 808 с.
3. Державні фінанси: підручник/ І.Г. Ткачук Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т. ім. Стефаника. 2015. 510с. URL : <http://194.44.152.155/elib/local/sk800673.pdf>.
4. Казначейська система: підручник / за наук. ред. д. е. н., проф. А. І. Крисоватого, д. е. н., проф. О. П. Кириленко, Т. Я. Слюз. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 364 с.
5. Луніна І. О., Бондарук Т. Г. Публічні фінанси та міжбюджетні відносини: навч. посіб. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2019. 304с.
6. Першко Л.О., Ріппа М.Б. Фінанси: навч. посібник. – Київ.: ПВНЗ «ІЕЕП», 2019. 388 с. URL: <https://ieep.org.ua/wp-content/uploads/1ib/finance.pdf>.
7. Роберт Мертон, Цви Боди, Финансы. За редакцией В. Кравченко. Киев. Изд-во Диалектика. 2020 р. 592 с.

Допоміжна література:

8. Андрущенко В.Л., Тучак Т.В. Податкові системи зарубіжних країн: навчальний посібник. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 201 с.
9. Андрущенко В.Л. Фінансова думка Заходу в ХХ столітті (Теоретична концептуалізація і наукова проблематика державних фінансів). монографія. Львів: Каменяр, 2000. 303 с.
10. Бюджетний Кодекс України із змінами і доповненнями, внесеними Законами України від 15 грудня 2020 р. №1081-IX. URL: <https://www.profiwins.com.ua/uk/legislation/kodeks/927.html>
11. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. № 30. 82 с.
12. Лондар С.Л., Лондар О.С. Державна боргова політика України в контексті досвіду постсоціалістичних країн – членів ЄС: монографія/ за ред. В.М.Федосова. Біла Церква. Пшонківський О. В., 2016. 242 с.
13. Модернізація державних фінансів України у контексті європейського вибору: монографія / наук. ред. І. О. Лютого, В. Б. Тропіної. Чернігів: ЧНТУ, 2019. 312 с.
14. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17>.
15. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 №1058-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15> (дата звернення: 01.09.2019).
16. Ріппа М. Б. Імперативи бюджетного фінансування соціального захисту та соціального забезпечення в Україні. Світ фінансів. Вип. 3 (36). 2019. С. 28–41.
17. Ріппа М.Б. Тучак Т.В. Зарубіжний досвід податкового регулювання соціально-економічних процесів та можливості його використання в Україні. *Світ фінансів* Випуск 3 (68), 2021. С. 38-54.
18. Рожко О.Д. Державні фінанси України: детермінанти та пріоритети розвитку: монографія. Київ: Видавництво Ліра, 2016. 360 с.
19. Тулай О. І. Державні фінанси і сталий людський розвиток: концептуальні домінанти та діалектична єдність : моногр. / Оксана Тулай. Тернопіль : THEU, 2016. 327 с.

Інформаційні ресурси:

20. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
21. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
22. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>

23. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України URL: <http://sfs.gov.ua/>
24. Офіційний сайт Пенсійного фонду України URL: <http://www.pfu.gov.ua/>
25. Офіційний сайт Рахункової палати України URL: <https://www.google.com/>

Міжнародні видання:

26. Blankart C.B. Offentliche Finanzen in der Demokratie: Eine Einfuhrung sn die Financwissenschaft. Verlag Franc Vahlen: Munchen, 1998. S.393
27. Musgrave R.A.Public Finance, now and then. Financarchiv. 1983/ Bd.41.-H.1.P 1-13.
28. Reforming the Budget, Changing Europe. – Brussels: Commission of the European Communities/2007.URL ec.europa.eu/budget/reform/library/issue_paper/consultation_paper_en.pdf.
29. Rippa M., Rippa S. «Fintech» as a digital dimension of stable development. // University Economic Bulletin. Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University, ISSUE 49, 2021, P.30-35. URL: <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2021-49>.
30. Tropina V., Melnyk V., Rippa M., Yevtushenko N., Rybakova T. (2021). Investment potential of non-state pension funds in Ukraine. Investment Management and Financial Innovations Journal, 18(2), 2021, P.79-90. URL: [http://dx.doi.org/10.21511/imfi.18\(2\).2021.07](http://dx.doi.org/10.21511/imfi.18(2).2021.07)